

Eeva-Johanna Eloranta sd ym.

Kirjallinen kysymys nuorisopsykiatrian ikäraja

Eduskunnan puhemiehelle

Mielenterveysongelmat ovat merkittävien työkyvyttömyyseläkkeiden syy, ja niiden vuoksi maksetaan entistä enemmän sairauspäivärahoja ja menetetään työpäiviä. Mielenterveysongelmien takia työkyvyttömyyseläkkeellä on noin 90 000 suomalaista. Yleisimpänä syynä siihen on masennus, joka on 38 000 työkyvyttömyyseläkkeen syynä. Joka päivä Suomessa jää 12 ihmistä työkyvyttömyyseläkkeelle tästä syystä. Lähes puolet heistä on nuoria alle 30-vuotiaita.

Vanhempien mielenterveysongelmat vaikuttavat lasten mielenterveyteen, ja lasten ja nuorten mielenterveysongelmat ovatkin lisääntyneet. Myös lasten ja nuorten huostaanottojen määrä on kasvanut. Varsinkin pienten lasten sijoitusten taustalla ovat usein vanhempien ongelmat.

Väestön iän suhteen painotetussa sairaustaakassa mielenterveyden häiriöt ovat suurimmillaan nuoruudessa ja nuorena aikuisuudessa. Pitkäaikaisesti syrjäytyneistä nuorista on ainakin 60 %:lla mielenterveysdiagnoosi. Mielenterveyden häiriöistä n. 75 % alkaa ennen 25:tä ikävuotta.

Viime vuosina nuorten saamat läheteet nuorisopsykiatrian erikoissairaanhoidon ikäryhmässä 13—17 ovat lisääntyneet rajusti, esim. Uudellamaalla kymmenessä vuodessa 750:stä 1 400:aan.

Nuorten mielenterveyden hoitoon on syytä panostaa alkaen yhteiskuntapoliittisista toimista ja kaikista ennalta ehkäisevistä interventioista aina erikoissairaanhoidon tasoiseen hoitoon asti.

Valtakunnallisesti on kuitenkin suuri epäkohta, että Suomen 20 sairaanhoitopiirissä (Ahvenanmaa ei mukana) on nuoruusiän ikäraja käsitetty hyvin eri tavoin ja lainkaan huomioimatta todellista nuoruusiän kehityspsykologista ja neuropsykologista kehitystä, joka eri puolilla maailmaa on arvioitu tapahtuvan 13 vuodesta 22—24 vuoteen.

10 sairaanhoitopiirissä (mukana mm. Uusimaa, Pirkanmaa ja Vaasa) ikäraja on 10—17, kolmessa 13—18, kahdessa 13—19 ja vain kahdessa 13—22 ja samoin kahdessa 13—23. Nuorisopsykiatrinen Yhdistys pitää välttämättömänä ikärajoja 13—22 v, mikä vastaa kansainvälisiäkin nuoruusiän rajoja.

Tästä seuraa monia suuria epäkohtia, joista suurin lienee se, että nuoren hakeutuessa nuorisopsykiatriseen hoitoon se katkeaa usein ikärajan vuoksi ja siirtyy aikuispsykiatrian piiriin. Tämä aiheuttaa vääjäämättä osalle hoidon keskeytymistä. Lisäksi nuoruusikäisen kynnys hakea apua aikuispsykiatrian puolelta on usein huomattavan korkea.

Kirjallinen kysymys KK 629/2018 vp

Samoin nuoruusikäisen kehityopsykologiset haasteet ja ongelmat ovat varsin erilaisia kuin aikuispsykiatrian kohtaamat, mm. identiteetti-problematiikka, itsenäistyminen ja suhde omaan ruumiiseen. Näiden haasteiden kohtaaminen on juuri nuorisopsykiatrian ydinosasta.

Ikärajojen suuri vaihtelu asettaa nuoruusikäiset myös valtakunnallisesti eriarvoiseen asemaan. Nuorisopsykiatrian ikärajat tulisikin yhdenmukaistaa ja nostaa kansainvälisten suositusten mukaisiksi kattamaan 13—22-vuotiaat.

On syytä kysyä, ovatko taustalla puhtaasti taloudelliset tekijät, joilla säästetään nuoruusikäisille tarjottujen mielenterveyden hoitopalveluiden määrässä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mitä hallitus aikoo tehdä nuorisopsykiatrian ikärajojen nostamiseksi ja yhdenmukaistamiseksi valtakunnallisesti niin, että ne kattavat koko nuoruusiän kehitysvaiheet aikuisuuteen asti?

Helsingissä 7.2.2019

Eeva-Johanna Eloranta sd
Outi Alanko-Kahiluoto vihr